

VIDÉKI KALANDOK VÁROSI AKNAK

A farmélet-tendencia évek óta töretlenül fejlődik, és megnyilvánul divatban, designban, életstílusban. Divatszerkesztőnk, Andó Ildikó élesben tapasztalhatta, milyen az élet egy igazi magyar családi gazdaságban.

2008 végén, éppen egy pillanattal a gazdasági krízis előtt jövedőlték meg a trendkutatók a farmélet mint tendencia térhódítását, és kisvártatva tehenész-lányruhák, hőzentrógerek, kertész-nadrágok árasztották el a kifutókat, majd lassan a konfekcióboltokat is. Modern dézsakadák, tejesbödönszerű esernyőtartó, az angol és amerikai vidéki verandákat idéző Windsor-székek tűntek föl, sőt egészen konkrétan olyan eszközök, amelyek abban segítenek, hogy a városban is folytathassunk farmgazdálkodást: a teraszon felállítható tyúkretrec meg a mobil zsákok, melyekbe mini zöldséskertet ültethetünk. Vidék és város nem létezhet egymás nélkül – szól a városszociológia egyik alapvetése. A válság újra felhívta erre a figyelmet, és ahol az önellátás tűnik az egyik legjobb túlélési stratégiának, ott nem csoda, ha az ember elmélázik, hogy „nem idegesítem magam halálra, visszaköltözöm a tanyámra” – ahogy egy hazai skazenekar dala mondja. Vagy ha ez túlságosan távoli célnak tűnne, legalábbis azon, hogy jó volna ideköltöztetni valamiképp a tanyasi életből a városba. Nyugat-Európa-szerte újjáéledt a közösségikert-mozgalom, a divat és design fővárosában, Milánóban sikk

a Cascina Cuccagna városi farmház terményeiből főzni, a barcelonai Miró-múzeum modern épületének kertjében tyúkokat tenyésztene. A trend tehát azóta is él és virul, mint a kerti virágok a Dolce & Gabbana tavaszi-nyári kollekciójában és a búzaszálak McQueen fonott miniruháján. Sőt immár továbbfejlődött, mert hiszen ezekből a gyökerekből táplálkozik az Angliában épp nyilvánvalóan kirajzolódó folkörület. Az utóbbi időben mintha Magyarországon is megmozdulna valami: 2009-ben megjelent Rosta Gábor A városi tanya című könyve, mely szemléletváltásra buzdít, és nemcsak elméleti, de bő gyakorlati tudással is gyarapodhatunk általa a városi gazdálkodásról, a közösségi kertekről, urbánus állattartásról és növénytermesztésről. Itthon is voltak gerillakerítés-akciók, és elindult az első közösségi kert Békásmegyeren. A következőt pedig, ha a sors végre engedi, a Kortárs Építészeti Központ nyithatja meg egy 5000 négyzetméteres területen, a város kellős közepén, a Nyugati pályaudvar szomszédságában. Tervük, hogy nem csupán termőterületként, hanem közösségi térként, pihenőparkként és új kulturális színtérként is működhesen majd az új kert, és jó példát

Borjúeretés közben hirtelen békák támadtak rám a sárból

Víg József juhász, aki hűséges kutyáival éli mindennapjait

► mutasson innovatív megoldásaival, mint a komposztáló, a vízgyűjtő és a szélkerék. Régóta készen állnak, hogy megkezdhesék a munkát, és reméljük, mire ez a lap megjelenik, addigra már majd jelentkezni is lehet hozzájuk önkéntes közösségi kertészeknek. A nyár elejétől pedig beindult a Vidék Kaland

Program, melyet a Fialat Gazdák Magyarországi Szövetsége – az AGRYA – EU-s támogatással pont azért szervezett meg, hogy városi, fiatal értelmiségieknek megmutassa, milyen a mai gazdák élete. A harminc nyertes pályázó között akad online marketinges, irodai asszisztens, építész, szociológus, pszichológus szakfordító és vegyész, akik öt napot dolgoznak különböző gazdaságokban, fiatal gazdák mellett. Az Elle a téma iránt élenként érdeklődő divatszerkesztőt, Andó Ildikót küldte, hogy beszámoljon, hogy ízlik az igazi farmélet egy belevaló, nyitott, de mégiscsak városi lánynak.

MISSY ELLIOTT ÉS A BIKÁK

Félreértés ne essék, igazi városiaknak tartom magam, olyannyira, hogy a lakáskeresésnél a fontos kritériumok közé tartozott: a lakás kizárólag Pesten lehet, és maximum tíz perc sétával mindent könnyen el lehessen érni. Azonban az elmúlt években a városi lét örületét, a vizuális sokkot és az állandó zajt, a szmogot, a rohanó tempót és a stresszt egyre nehezebben viselem, a pihenésre és feltöltődésre a csendet, a természetet választom, legyen az a

Mátrában, a Balaton-felvidéken vagy akár Toscanában. De teljesen feladni a várost, leköltözni vidékre – ki tudja, menne-e ez nekem? Vajon mi hiányozna legjobban az én zajos városomból? És egyáltalán, miből tudnék ott megélni – nem hiszem, hogy a természetben sok hasznát venném divatszerkesztői, jelmeztervezői vagy akár újságírói tapasztalataimnak. A dugóban ültem az autóban, amikor először hallottam a rádióban a vidéki kaland programról, amellyel ki lehet próbálni a vidéki életet, ezzel közelebb kerülnek egymáshoz a városi fiatalok és az új generációs gazdák, akik között egyébként megtalálható a városból leköltözött, előtte multinál vezető beosztásban dolgozótól a több egyetemet végzett, két-három nyelvet beszélő és külföldi tapasztalatokkal is rendelkező, családi gazdaságokat tovább vivő állattenyésztőig mindenféle ember. Míg a befogadó farmerek között csak egy nőt találtam, addig a közel száz városi jelentkező fiatal kétharmadát a vidéki kalandra vágó lányok tették ki.

Kedves olvasók, tudták, hogy a fára le- és felmászásnak vannak szabályai?

A halezetés sem volt könnyű az inbolygó csónakból

VIDÉKI KALANDOK VÁROSIÁKNAK

Madarász Gergely robbaszörös megyei díjugrató bajnok

Mielőtt munkába álltunk, védelmi oktatáson kellett részt vennünk, ahol megtudtam, hogy ha megmar a kígyó, fél órán belül szérumhoz kell jutnom – teszem hozzá, a kígyó mint romantikus vidéki kaland, eddig fel sem merült a gondolataimban. Azt, hogy a tehén vezetésének a leghumánusabb módja az orrkarika segítségével történik, nehéz volt elhinnem, de ennél a pontnál eszembe jutott, mégis hogy fogom összeállítani a ruhatáram, gumicsizmám sincsen, és a legkényelmesebb nadrágom egy Adidas Missy Elliott jogging. Rikító narancssárga, de vajon mit szólnak hozzá a bikák?

Arról, hogy mennyire hatásos volt a védelmi oktatáson való részvétel, Gergely tudna mesélni, aki már az első napon kinevezett a gazdaság biztonsági szakemberének, miután nem engedtem a saját traktorja alá, amíg be nem tartja a biztonsági előírásokat. Madarász Gergely az én befogadó gazdám Bődönhátról, aki 28 éves, és nemrégiben földeket, két halastavat, 70 szürkemarhát, 110 rackajuhot, 300 mangalicát, 30 lovat, na és persze rengeteg terhet és megoldásra váró problémát tartalmazó családi gazdaságot vett át édesapjától. Bődönhát a mi gyönyörű Hortobágyunk északkeleti részére esik, annak minden szépségével és különleges állatvilágával.

A kígyók után az első vacsora közbeni beszélgetés tovább rombolta az általam naívnul és tudatlanul felépített romantikus, nyugodt és felhőtlen vidéki élet képét, amit a Bor, mámor, Provence és hasonló regények után elképzel egy városlakó. A hiteltörlesztés az emelkedő svájci frankkal, a bürokratikus hivatalok, a rég nem aktuális törvények betartása, a befizetésre sorakozó csekkek, a kiszámíthatatlan időjárás, ami egy nap alatt tönkre tudja tenni egy év munkáját, mind-mind szóba került. Hiszen mi is ugyanezekkel a problémákkal szembesülünk naponta – úgy látszik, ezek elől nem lehet elmenekülni egy tanyára.

LAPÁTOLNI VASVILLÁVAL

Másnap reggel, a hajnali vidéki csendben Erzsike néni finom reggelije után a reggel hatos kezdés ellenére visszatért az optimizmusom, és kíváncsian vártam, Gergely milyen munkát oszt rám a gazdaságban. Teljes természetességgel mutatott rá hatalmas dzsipjére, hogy azzal kövessem az ő traktorját, mert indulunk bálázni. Mielőtt tisztáztuk volna a bálázás fogalmát, próbáltam finoman emlékeztetni, hogy én is autóval jöttem, és talán jobb lenne, ha én a sajátommal közlekednék, de miután megértettem, hogy itt ezekkel az autókkal nem divatból járnak, természetességet színelve követtem. Két perc múlva már élveztem a sáros, hepehupás földutakat, és kezdtem érteni, mit élvezhetnek egy raliversenyen. A lekaszált szalmasoron Gergely elindult John Deere traktorjával, amit én Johnny Deepre kereszteltem, és a

hozzákapcsolt kis vicces szerkezet egyszer csak kipottyantott magából egy óriási nagy hengert. „Na, ez a bála – mutatta. – És most te jössz!” Johnny Deep CID-lejátszós és lékondicionált – utóbbi nagyon pozitív tulajdonság itt a mezőn, a kánikulában –, és persze nagyon okos is, mivel az egész műveletet pár perc alatt sikerült is elsajátítanom, minekutána gyermeki örömmel néztem végig, ahogy életem első szalmabálája kipottyant a földre.

Aznap még a lucernát „lapátoltam” vasvillával a mezőn, új fogalmat alkotva ezzel a mezőgazdasági lexikon számára, de a nap legfélelmetesebb és legviccesebb pillanata délután várt rám, amikor a borjaknak lucernát kellett bevinnem a karámuk közepén lévő etetőbe. Saját gumicsizmám nem lévén, kölcsönkaptam egy 44-eset. Az első lépésnél vádliközépig süllyedtem a trágyás sárban, és a 8-10 béka, aki kiugrott a sár alól, annyira meglepett, hogy én is egy nagyot ugrottam: mindent hátrahagyva fel, a kerítésre. De persze nem akartam lebógni a borjak és a munkaadóm előtt, és minden bátorságomat összeszedve indultam meg újra. A dagonyás terepen azonban, a négy számmal nagyobb csizmában, nem volt könnyű az előrejutás. Néha csak az egyensúlyérzékemen múlott, hogy ne arccal a sárban végezzem az etetést. Azt nem állíthattam, hogy Gergely tényleg igazi hasznomat veszi a héten, de hogy jól szórakozik, azt már biztosan tudtam, nevetéstől könnyes szemekkel láttam. Ellenben a countryserelésemet nagyon megdicsérte, hozzátéve, ha a lányok így járnának dolgozni a mező-

re, talán mindenkinek több kedve lenne a munkához. Divatszerkesztőként jóesett, hogy valamit azért én is mutatni tudtam a szakudásomból a farmon. Másnap reggel a hortobágyi pusztában kezdtem a napot, ami viszont a legszebb élmény volt számomra. Jó volt látni szabadon vágatni a lovakat és a víz mellett pihenő szürkemarhákat, akik békésen megfértek a megannyi védett madárral. Utoljára Argentínában láttam ilyen körülmények között állatokat tartani, ahol azt tartják, azért ilyen finom a steakjük, mert az állatok boldogok. Egy igazi pásztoremberrel terelhettem az állatokat, aki végig szórakoztatott: hol az élővilágról, hol az élet dolgairól, hol a betyárokról anekdotázott. Subája már nem volt, de a mobilja néha megszólalt a zsebemben. A sok kaland közben mindig visszatértünk a gazdaság középpontjához, a faszalathoz és Erzsike néni felejthetetlen főztjéhez, aki természetesen saját készítésű húsokat talált elénk, mint egy gondoskodó anyuka. Még be sem fejeztem életem legfinomabb mangalicakolbászatot, de már a másnap reggeli menüt kvártélyért megállapodásunkat folyamatosan megszegve éreztem: annyit és olyan jól dolgozni biztosan nem tudok, amivel ezt a bánásmódot kiérdemlem.

EGYSÉGBEN AZ ERŐ

Utolsó este vacsorameghívást kaptunk egy közeli tanyára, ahol a fiatal gazdák és idénymunkásaik gyűltek össze. Itt hallottam először arról, hogy létezik növényorvos, és hogy az általam eddig egészségesnek hitt teljes kiőrlésű kenyér néha sokkal veszélyesebb az emberre, főleg a nőkre, mint a fehér: mivel a teljes kiőrlésnél felhasználják a búza külsejét is, az embernél ugyanúgy meddőséget okozhat, mint az állatoknál, ha elgombásodott búzát kapnak. Voltak ott juhsajtkészítők, növénytermesztők, állattenyésztők, de jó volt látni, hogy a problémák ellenére a Gergelynél már megszokott csillogást láttam a szemükben, amikor a növényeikről vagy állataikról beszéltek. Hamar eloszlottam az előítéleteiket, miszerint mi, városi csajok mind úgy élünk, ahogy a Szex és New Yorkban látható, cipővásárlással és koktélszogatással mulatva az időnk. Mi is dolgozunk, ha kell, napi 10-12 órát, hogy a hiteleinket törleszthesük. Nagyon könnyen egymásra talált a vidék és a város, és elkezdtünk beszélgetni a problémák lehetséges megoldásáról. Az egyik ilyen például, hogy bár egészséges ételeket állítanak elő, azokat nem tudják eljuttatni a potenciális vevőkhöz, mert létezik egy olyan

törvény, hogy a kistermelők nem árulhatják termékeiket három megyén túl, mert akkor már nem számít helyinek. Azt nem nézték a törvényalkotók, hogy a legnagyobb felvevőpiac az országon belül Budapest, és van, akinek a farmja három megye távolságra esik. Így mi, vásárlók sem juthatunk mindenhez hozzá közvetlenül, mivel az ország különböző pontjain más és más terméket állítanak elő. Sokat éltem Párizsban, és ott minden kerületben ki van jelölve az az utca, ahova hetente kétszer hozzák az őstermelők a portekáikat, ezzel biztosítva friss, egészséges, megbízható és nem utolsósorban francia élelmiszert a városiaknak. Elkezdtünk együtt gondolkodni, hogyan segítsük egymást. Én garantáltam 30 000 Ellevásolást akik szerintem igyekeznek tudatosan vásárolni és táplálkozni, és szívesen választanak friss, egészséges terméket, főleg ha az hazai. Újra csak ide jutottunk: vidék nélkül nincs város, de város nélkül sincs vidék.

Az biztos, hogy állattartásból megélni egyelőre nem tudnék vidéken, de kedves emberekre leltem, akikhez mindig szívesen megyek majd, ha egy kis csendre vágyom.

ANDÓ ILDIKÓ, HORVÁTH CILI

FOTO:ROBOTKAANNA